

Związek Rzemiosła Polskiego

ul. Miodowa 14, 00-246 Warszawa, tel. +48 22 50 44 200, fax. +48 22 50 44 220, www.zrp.pl, zrp@zrp.pl

Uwagi do projektu Zaleceń Rady w sprawie krajowego programu reform Polski na 2016 r. opublikowanego przez Komisję Europejską, COM(2016)341 z 18.05.2016

Związek Rzemiosła Polskiego, po zapoznaniu się z 3-ema rekomendacjami i 15-oma komentarzami zawartymi w preambule, prezentuje następujące stanowisko:

- 1) Komisja słusznie zwróciła uwagę na potrzebę zwiększenia uczestnictwa w rynku pracy poprzez usunięcie przeszkód zniechęcających pracodawców do wyboru trwałych form zatrudnienia oraz poprzez lepsze dostosowanie systemów kształcenia i szkolenia do potrzeb rynku pracy. Zgodnie z aktualnie obowiązującą logiką semestru europejskiego, zalecenie to ma charakter strategiczny i generalnie bardzo ogólny, co należy odczytywać jako pozostawienie swobody wyboru środków prowadzących do realizacji tego celu Polsce jako państwu członkowskiemu. Z jednej strony taki kształt zalecenia oceniamy pozytywnie, gdyż świadczy o tym, że na tle innych państw członkowskich sytuacja w Polsce nie jest na tyle zła, by Komisja zdecydowała się na szczegółowe zalecenia. Z drugiej jednak strony, negatywnie oceniamy fakt, że nawet w preambule Komisja nie odniosła się szerzej do kwestii kształcenia zawodowego i można odnieść wrażenie czytając komentarz nr (9) z preambuły, że nadal koncentruje się głównie na szkolnictwie wyższym. Tymczasem, dla przedsiębiorców równie ważne jest odpowiednie przygotowanie do wejścia na rynek pracy absolwentów zasadniczych szkół zawodowych i techników.
 - 2) Zgadząmy się z Komisją, że w Polsce uczestnictwo w procesie uczenia się przez całe życie jest niskie. Organizacje rzemiosła proponowały wielokrotnie rozwiązania, które wychodzą naprzeciw tym wyzwaniom i konkretnym problemom obserwowanym w praktyce. Liczymy na to, że w kontekście zaleceń dla Polski na rok 2016, głos ten będzie w większym stopniu uwzględniany przez decydentów.
 - 3) Z zadowoleniem przyjmujemy odnotowanie przez Komisję wysiłków podejmowanych przez Polskę na rzecz ograniczenia segmentacji rynku pracy oraz zwrócenie uwagi na złożoność prawa pracy i bariery zniechęcające pracodawców do zatrudniania pracowników na podstawie umowy na czas nieokreślony.
 - 4) Zalecenie nr 3 i komentarz 13 z preambuły odnoszą się do wyzwań w zakresie inwestycji. Zgadząmy się, że ważne jest usuwanie przeszkód utrudniających inwestycje w infrastrukturę transportową i energetyczną oraz inwestycje infrastrukturalne w sektorze budowlanym. Słusznie, również, Komisja zauważa, że na działalność inwestycyjną wpływają niekorzystnie bariery związane z funkcjonowaniem administracji publicznej (w tym na przykład w zakresie wydawania pozwoleń na budowę), opodatkowaniem, warunkami działalności badawczej, rozwojowej i innowacyjnej, a także z przewlekłością procesu egzekwowania umów oraz niskim stopniem pokrycia obszaru Polski planami zagospodarowania przestrzennego. W dokumencie Komisji brakuje, jednak, odniesienia do potrzeb mikro i małych przedsiębiorców, do kwestii poziomu oszczędności polskich przedsiębiorstw i gospodarstw domowych oraz sposobu
-

finansowania inwestycji przez MŚP. W ostatnim czasie coraz częściej formułowane są opinie, że polski drobny biznes tkwi w pułapce małej skali, tego problemu nie dostrzega jednak Komisja.

- 5) Odnośnie punktu 7 preambuły odnoszącego się do priorytetów polskiego rządu w zakresie zwiększenia poboru VAT, zwalczania oszustw związanych z VAT, nowych narzędzi informatycznych służących wykrywaniu i zwalczaniu oszustw w VAT, obniżki limitu transakcji gotówkowych pomiędzy przedsiębiorcami) - uważamy, że problem oszustw podatkowych w VAT, z uwagi na ich ogromną skalę, powinien już od dawna stać się priorytetem administracji skarbowej. Popieramy wszelkie działania przeciwdziałające wyłudzeniom VAT-u, co powinno doprowadzić do zwiększenia jego poboru.

Mamy jednak wątpliwości, czy niektóre z planowanych przez polski rząd rozwiązań nie obrócą się przeciw uczciwym podatnikom, którzy zostaną obciążeni nadmiernymi obowiązkami biurokratycznymi - których wypełnienie, szczególnie dla małych firm, będzie bardzo trudne.

Na przykład planowane wprowadzenie, już od 2017 r.¹ obowiązku tworzenia i przesyłania do organów podatkowych przez MŚP, w tym i mikroprzedsiębiorców jednolitych plików kontrolnych (JPK). Podatnicy prowadzący księgi podatkowe w formie elektronicznej zostaną zobowiązani do wprowadzenia programów informatycznych umożliwiających zapisy księgowość w odpowiedniej formie, w tym umożliwiającej przesłanie elektronicznych raportów z ksiąg podatkowych na każde żądanie organu podatkowego. Większość programów księgowych, szczególnie w MŚP, nie spełnia standardów wymaganych w JPK. Jednocześnie, część małych firm, czy organizacji pozarządowych nie prowadzi księgowości w formie elektronicznej. Mamy obawy, czy mali podatnicy podołają tym skomplikowanym obowiązkom. Uważamy, że w najbliższych latach system ten powinien objąć jedynie dużych podatników, a w dalszej kolejności należałoby ustalić na racjonalnym poziomie limit przychodów podatników, który obligowałby do wejścia w system JPK. Takie pośpieszne obejmowanie już w roku 2018 wszystkich podatników prowadzących elektroniczne księgi podatkowe nie jest najlepszym pomysłem. Tym bardziej, że obowiązki towarzyszące JPK będzie można obejść, przechodząc na prowadzenie ksiąg w formie papierowej.

Inny przykład dotyczy wprowadzonych od 2017 r. ograniczeń w obrocie gotówkowym w transakcjach pomiędzy przedsiębiorcami. Zdaniem ZRP, tak znaczne obniżenie, z 15 tys. euro do 15 tys. zł, progów transakcji nie zmniejszy szarej strefy, w tym ukrywania sprzedaży, a może stać się tylko czynnikiem motywującym do wejścia w szarą strefę. Jeśli karą za płatność gotówką ma być wykluczenie całej kwoty z kosztów działalności przedsiębiorcy, to oznacza że sankcja jest nakierowana na przedsiębiorców prowadzących ewidencje i wykazujących transakcje. Jeśli zajdzie konieczność zapłaty gotówką, wówczas sankcja w postaci nie zaliczenia w koszty - zmotywuje legalnie działających przedsiębiorców do ukrywania transakcji, bowiem podatek będzie wyższy, niż uzyskana marża.

- 6) W kontekście zalecenia dotyczącego ograniczenia nadmiernie rozpowszechnionego stosowania obniżonych stawek VAT - po raz kolejny powtarzamy uwagi zgłoszone przez nas w tej sprawie m.in. w ramach semestru'2015. Nie popieramy zaleceń Komisji w tym zakresie.

Uważamy, że ujednoczenie stawek VAT nie może stać się jednym ze sposobów zwiększenia efektywności poboru podatków. Rozważając ten problem należy wziąć pod uwagę, że w Polsce podstawowa stawka VAT, w porównaniu do innych krajów UE, jest dość wysoka (23%). Zdecydowana większość (18 państw) Unii stosuje niższą stawkę podstawową, korzystając równocześnie ze stawek preferencyjnych. Tylko w kilku krajach europejskich obowiązuje wyższa stawka podstawowa (Dania, Rumunia, Szwecja i Węgry). Stawki preferencyjne w Polsce wynoszą dziś 5 % i 8% i, jak nam wiadomo, co najmniej 9 państw ma jeszcze szerszą bazę stawek obniżonych. Kraje znacznie dłużej, niż Polska, związane z UE cały czas korzystają ze stawek preferencyjnych. We Francji, na przykład, stosuje się 5,5%, 2%, 1% i 0 % w szczególnych przypadkach - na niektóre produkty żywnościowe, usługi transportu i kultury. Ustanowienie podstawowej stawki podatku na niższym poziomie przy jednoczesnej likwidacji stawek preferencyjnych zapewne poprawi przejrzystość systemu podatkowego. Jednak, ta jedna zaleta, nie zrekompensuje wysokich kosztów społecznych tej operacji i jej negatywnego wpływu na sytuację mikroprzedsiębiorstw - z powodu gwałtownych zmian cen produktów i usług opodatkowanych dotychczas stawkami preferencyjnymi. Większość produktów i usług znajdujących się na liście stawek preferencyjnych (żywność, dostawy wody, usługi kultury, remonty mieszkaniowe, usługi hotelarskie i gastronomiczne, zbieranie odpadów, usługi fryzjerskie), to domena przedsiębiorczości skupionej

¹ Do czerwca 2018 r. dla MŚP obowiązek ten będzie fakultatywny. Duże firmy obowiązek ten obejmie już od lipca 2016r.

na rynkach lokalnych. Zatem, w ich przypadku stosowanie obniżonych stawek VAT w żaden sposób nie zakłóca konkurencyjności na rynku unijnym a ułatwia funkcjonowanie drobnej przedsiębiorczości lokalnej. Po likwidacji stawek ulgowych, pomimo obniżenia stawki podstawowej VAT - ceny artykułów i usług pierwszej potrzeby (żywność, ochrona zdrowia, edukacja, kultura) poszłyby w górę. Wiązałoby się to wprawdzie ze spadkiem cen artykułów przemysłowych, ale również ze znacznym wzrostem cen żywności, czy usług medycznych. W opinii ZRP, w przypadku części produktów objętych stawkami ulgowymi, ukierunkowanych na potrzeby gospodarstw domowych, jak: żywność, dostawy wody, produkty farmaceutyczne - ich funkcja redystrybucyjna sprawdza się. Ze względu na swój charakter, wolumen ich spożycia w niewielkim stopniu jest zależny od zamożności konsumenta, ale jednocześnie z uwagi na wysoki udział towarów pierwszej potrzeby (szczególnie żywności) w spożyciu osób o niższych dochodach - podwyżka ich cen spowodowałaby drastyczne zubożenie znacznej części Polaków. W Polsce nadal najwyższy udział w strukturze wydatków gospodarstw domowych mają wydatki na żywność (ok.1/5). Znana jest zależność, że w miarę wzrostu dochodów udział wydatków na żywność w wydatkach ogółem zmniejsza się.

Uważamy zatem, zarówno z punktu widzenia społecznego, jak i interesów mikroprzedsiębiorstw, które reprezentujemy, że zalecenia unijne w zakresie poszerzenia bazy podatkowej w VAT - są dla Polski zdecydowanie nie do zaakceptowania.

Z kolei podniesienie progu zwolnienia podmiotowego w VAT nie przyczyni się do poprawy efektywności poboru podatków, a raczej spowoduje pewne ubytki, które uniemożliwią powrót do 22% stawki podstawowej w VAT.

- 7) Zmiany w systemie ubezpieczeń społecznych winny mieć, naszym zdaniem, charakter systemowy, kompleksowy a nie doraźny. Uważamy, że wszelkim projektom nowych rozwiązań, w tym dotyczącym likwidacji przywilejów emerytalnych oraz ograniczenia czy likwidacji tzw. ochrony emerytalnej, powinny towarzyszyć rzetelne analizy finansowe.

Warszawa, 01.06.2016